

10. Prijevodne vježbe na francuski jezik gramatičkih rečenica koje sadrže neku gramatičku teškoću.

Sve navedene vježbe, a ima i drugih, imaju za cilj da pomognu studentu da usavrši svoje govorno i pismeno izražavanje. Treća godina studija je ujedno i završna godina sistematskog izučavanja gramatike. Ovo završava dakle proučavanjem rečenice i njene strukture. To je svakako zanimljiviji dio posla, prije svega zato što studenti već imaju dovoljno znanja da mogu jezični sistem proučavati s određene distance, a ujedno provjeravaju i ocjenjuju svoju vlastitu jezičnu kompetenciju. Jezik se izučava kao sistem ali i tu postoji progresija, jer izučavamo dio po dio toga sistema u koncentričnim krugovima. Tako naš student u III godini na analizi može provjeriti u kojoj je mjeri djelice sistema usvojio; složena rečenica otkriva da li zna glagolske oblike, upotrebu konjunktiva, oblike i upotrebu zamjenica, slaganje vremena, upotrebu veznika i prijedloga, itd. Sve praznine u znanju izlaze na površinu pa je stoga neobično važno popuniti što je eventualno bilo ispušteno ili propušteno.

Završimo citatom kojem nije potreban komentar: »J'ai appris lentement la grammaire« (A. de Saint-Exupéry, *Pilote de guerre*).

Marija Bužan-Buršić

KREATIVNO UČENJE U USMJERENOM OBRAZOVANJU

U novije se vrijeme posebna pažnja pridaje kreativnom učenju. S teorijskog stajališta nije potrebno posebno objašnjavati što je kreativnost u nastavi, ali treba pokazati kako to izgleda u praksi. Volja i ljubav prema radu mnogo pomažu pri ostvarenju kreativnosti u nastavi. Zato kreativnost neće biti umanjena ni onda kada nema udžbenika ili nekog drugog nastavnog materijala.

U završnom stupnju usmjerenog obrazovanja nekada smo oskudijevali udžbenicima za pojedine struke i nastavnik je morao organizirati sat pronalazački literaturu i sve što je potrebno da bi sat bio uspješno izveden.

Potrebno je stalno usavršavanje u struci i uz to poznavanje psihologije, što nastavniku omogućava upoznavanje potreba i mogućnosti polaznika te ostvarivanje svojih ideja.

Ovaj prilog donosi nekoliko primjera rada iz kojih se vidi kako se može djelovati na razvoj kreativnosti u polaznika.

Program engleskog jezika u usmjerenju turistički radnici, pruža bogato područje rada na ostvarivanju kreativnosti. U ovom se programu mogu koristiti nastavni paketi, prospekti, turistički vodiči, TV-emisije i udžbenik koji je nedavno izašao: AN ENGLISH READER — SOCIAL STUDIES AND ARTS, autorica M. Jurčić i J. Brihta.

Udžbenik je olakšao rad jer je potreban radni materijal na jednom mjestu. Tekstovi su zanimljivi, zadaci primjereni pa polaznike potiču na raz-

mišljanje, izražavanje i obogaćivanje maštovitosti, što omogućuje proširivanje leksika preko granice struke i prihvaćanje stranog jezika kao sustava.

Likovni materijal je smišljeno odabran i najviše podstiče govorne vježbe koje unose vedrinu u nastavni sadržaj i time pomažu da govore i oni koji uglavnom šute i koji su do tada bili promatrači u nastavi.

Udžbenik je namijenjen radu u završnom stupnju usmjerenog obrazovanja. Za turističke radnike zanimljivi su tekstovi: BRITISH AND AMERICAN ENGLISH, BRITISH AND AMERICAN LIFESTYLE DIFFERENCES; TEA, AMERICAN CONTRAST — MANHATTAN, BRISTOL, ASIA AND EUROPE.

Ti su tekstovi usko vezani za struku, ali ima i onih s područja umjetnosti, filma, TV i književnosti koji se također mogu uklopiti u program. Nakon obrađenog teksta, rad se odvija u 4 faze: A — Comprehension Check, B — Language Work, C — Discussion Points, D — Task.

Zadatak D—Task popraćen je slikama s pitanjima i potpitanjima te služi za vježbanje i osposobljavanje u pismenom izražavanju na engleskom jeziku. Vizuelni dio u zadacima razvija maštovitost i obogaćuje rad. Nastavnik može sam najbolje odrediti koje će tekstove obraditi u koje vrijeme, bez obzira na redoslijed u udžbeniku, i pri tom treba da se služi svim raspoloživim nastavnim sredstvima da bi rezultati nastavnog procesa bili što bolji. Nakon što je udžbenik općenito proučen, može se planirati što obraditi u kojem semestru, vodeći računa o principu postupnosti i u vremenu (DAFFODILS — obraditi u proljeće, a zimi — STOPPING BY WOODS ON A SNOWY EVENING).

U okviru obrade teksta AMERICAN CONTRAST — MANHATTAN nakon A, B, C zadataka dolazi D—Task — koji se sastoji iz slike zime i pjesme STOPPING BY WOODS ON A SNOWY EVENING. Ovaj se zadatak može ostvariti na sljedeći način:

- episkopom projicirati na zid slike zimskih pejzaža: snijeg, šume, planine, zamrznuta jezera; razviti govorne vježbe
- riječi i fraze iz pjesme napisati na foliji i nakon opisivanja slike raditi na riječima
- prepisati u bilježnicu; postavljati pitanja tako da u govoru budu upotrijebljene nove riječi i fraze
- čitati pjesmu uz laganu muziku (učenici imaju zatvorene knjige)
- ponovo čitanje uz otvorenu knjigu
- interpretacija pjesme
- domaći rad: proširiti analizu ili napisati pjesmu; upute.

Drugi oblik rada je rad na nastavnim paketima koji obuhvaćaju zanimljive teme iz svakodnevnog života, probleme mladih, suvremeno društvo, samoupravljanje. Polaznici su zainteresirani za rad na njima. Teme se mogu koristiti u svim usmjerenjima jer potiču kreativnost i maštovitost.

Tekst YUGOSLAVIA AN ATTRACTIVE COUNTRY idealan je za različite usmene i pismene vježbe za turističke radnike. Polaznici se oslobađaju stereotipnosti, straha da će pogriješiti pa i oni najpasivniji sudjeluju u diskusiji, u »organizaciji izleta«, crtanju postera, izradi reklama za izlet ili obradi nekih drugih tema s područja turizma.

Pismene vježbe se provode uz pomoć grafoskopa koji projicira povratnu informaciju, tako da svaki polaznik može ispraviti svoje greške. Valja uspostaviti uzajamno povjerenje, jer, ako toga nema, izostaje uspjeh. Cilj je ovakva

rada naučiti polaznika misliti i pojačati volju za učenjem. Motiviranost je jedan od važnih činitelja u učenju stranog jezika. Zato sat mora biti zanimljiv, bez praznina u radu.

Ponekad je dobro izaći iz razreda. Tako su obrađeni povijesni spomenici Pule. Svaki je učenik dobio zadatak da obradi jedan spomenik. Na satu smo razmotrili plan razgledavanja grada. Pri tom smo ponovili Word Order i formiranje pitanja. Nakon obavljenih priprema, izašli smo iz razreda. Svaki je polaznik bio vodič za povijesni spomenik koji je unaprijed odabrao. Ostali su polaznici bili »turisti«. Uskoro su se pridružili i turisti iz V. Britanije. U razgovoru s Englezima polaznici su pokazali koliko znaju. Upravo tu je nastavnik imao priliku pratiti svakog polaznika, njegovo znanje, ponašanje, izgovor, ali je i polaznik mogao objektivno procijeniti koliko zna i što još mora naučiti. Susret s Englezima bio je spontan. Polaznici su »osjetili« jezik. Poslije nastave na terenu, osjetilo se da polaznici pokazuju veće zanimanje za učenje jezika, više maštovitosti u zadaćama i slobodnije usmeno izražavanje.

Tu dolazi do izražaja još jedan činitelj — odgovor; lijepo izražavanje, disciplinirano postavljanje pitanja, čuvanje parkova, spomenika, jer je i to važno za razvoj turizma.

U razgovoru s turistima polaznici su doznali što turisti vole posjetiti, vidjeti, čuti, ali su spoznali i naše nedostatke i propuste na području turističkog tržišta. Polaznici su posjetili grupu turista u hotelu, rekli im nekoliko riječi o jeziku, povijesti i zemljopisu naših krajeva te im objasnili čime se bave u svom klubu Social Evening Activities. Sigurno je da će iskustvo s tog susreta polaznici ponijeti sa sobom na radna mjesta kao turistički radnici.

Povratak u razred značio je sređivanje dojmova, izradu panoa, reklama i vježbanje gramatičkih oblika koji nisu pravilno upotrebljavani.

U sklopu pismenih vježbi nalazi se i sat dopisivanja. On se može osvježiti pisanjem pisama nekom klubu ili turističkim agencijama.

Evo kako može izgledati sat:

I — pomoću grafoskopa projicirati shemu poslovnog pisma

THE PARTS OF A BUSINESS LETTER

Heading

.....
.....
.....

Date

.....

Address

.....
.....
.....

Salutation

.....

Body

.....

.....

.....

Complementary Close

.....

Signature

.....

- II folija — napisane su adrese klubova i agencija;
polaznici biraju adresanta
- III folija — fraze za početak i za kraj pisma;
sadržaj pisma pišu sami
— slijedi ispravak pisma;
— za domaći rad napisati pismo i poslati poštom.

Nakon izvjesnog vremena učenici dobivaju odgovore i lijepe prospekte iz zemalja USA i GB.

Prospekti i ostali dobiveni materijal služi kao dodatno nastavno sredstvo za govorne vježbe, za proširenje opće kulture, upoznavanje tih zemalja i razvoj turizma kod njih.

Ovakvom koncepcijom rada u nastavi polaznici više nauče, dosta govore, razvija im se želja za istraživanje, samostalnost, svestranost, poštovanje svojeg i tuđeg rada. Nastavnik stranog jezika mora biti svestran, pratiti događaje, mora poznavati struku—zanimanje. Zato prije sastavljanja plana i programa jezika valja dobro proučiti opći plan određenog zanimanja.

Ako su zadovoljeni ovi kriteriji polaznici su na završnom ispitu spremni slobodno razgovarati na stranom jeziku jer su ga svladali do stupnja automatizma.